

Ao VAKS

O N U T U T A R K R A T I - K R A T I - K R A T T .

Lõbus muinasjutt 3-es pildis.

Rootsis 1978.

Tähelepanuks!

Käesoleva näidendi lavastamiseks ja ettekandmiseks on vajalik autori nõusolek.

PEDAGOOGIKA
ARHIIVMUSEUM
FOND K 15 535-16

T e g e l a s e d :

Onutütar Krati-Krati-Kratt - üks väike, tõeline kratt

Märt - talulapsed oma isa talus

Tiina

Peep - onu lapsed linnast

Ann

Miili - suvilised, perenaise abilised Mardi-Tiina isa talus

Maali

Nänni-rätsepate vägi - naabrilapsed, 6 poissi ja 1 tüdruk:

Nänni-päalik

I Nänn

II "

III "

IV "

V "

Pisike Nänn - nende väike õde

Kratid, kaugelt pimedast metsast - väikese Krati kaaslased

Jaanitulelised, külarahvas: Vanad ja noored, poisid ja tüdrukud

I pilt.

Suur ja avar taluõu. Arvatava peamajaga vasakul, mille ees põõsad ja lillepeenrad, aialaud ja paar aiatooli.

Õue tagaplaanil, üle lava ulatuse kulgeb tihe lattaed, mis paremal, enne vana sauna värava-avaga lõpeb.

Paremal madalate akendega sauna põõsastesse uppunud fasaad.

Sauna otsast viib redel üles lahtisesse kolu ja prahti täis topitud sauna lakka.

Aia tagant algab külatee naabri tallu.

Teiselpool teed, taga keskel enne taevafooni, on kõrge kumer kungas, kuhu hiljem (3-das pildis) jaanituli püstitatakse - põlev tõrvatünn kõrge teiba otsa.

Aeg on paar päeva enne jaanipäeva. On palav suvine keskpäev.

Miili ja Maali koristavad sauna kambreid.

Maali: (Põrandahari käes, astub saunast välja, oma taga väljuvale Miilile:)

Noh! Mis sa sellest arvad?

Miili: (Väänab märga lappi ämbrisse) Puhta rumalus! Milline töö!

Maali: Eks ole! Kraabi ja küüri nõnda et küüned lahti!

Miili: Ma ütlen küll - kümme aastat ei ole keegi seda sauna koristanud - ja nüüd meie -

Maali: Ah! Kümme aastat! Seda sauna pole sellest ajast koristatud kui see ehitati!

Miili: Mis kurja oleme küll meie teinud - et meid nõnda nuheldakse - ?

Maali: Vaat suvitajad - ütles perenaine!

Miili: Suvitajad! Oleksid õiged suvitajad -

Maali: Onu lapsed -

Miili: Neil vaheta veel kuivi pükse ja kasi ninaaluseid -

Nänni-rätsepate vägi: (on aia taha kogunenud, üksteise järgi päid üle aia pistes, hüüavad:)

Miili - Maali - Miili - Maali - Miisu -
- kus on meie kiisu ...

Miili: (põrandalappi nende poole keerutades) Vait! Nänni-vägi!

Maali: (harjaga nende poole viibates) Ei me ole siin ühtki kiisut näinud!

Miili: Pah! Ega neil kass kadunud ole - see vana laul - meie õrritamiseks!
(ämbrit kätte võttes ähvardavalt!) Vaadake et kaote, ehk muidu ...

Nänni-vägi: (põgeneb kisaga minema)

Maali: Nagu nonni-käod aial kukkumas! Ei saa Nänni-rätsep oma väge kar-
jatada - järjest külavahel ripakil - !

Miili: Ei seal ole korda majas - ega peres!

Tiina ja Märt: (tulevad, vooditekid üle pea tõmmatud, mõmisedes)
Mõm - mõm - mõm -!

Miili: Sooh - nüüd tulevad juba uued hullud -

Maali: Pidite ju tekid ära kloppima -
(Kuulda autobussi põrinat, koera haukumist ja Nännide kisa)

Tiina ja Märt: (heidavad tekid Miilile ja Maalile üle pea ja jooksevad
minema, vasakule) Te kuulete - buss - autobuss! Nüüd nad tulid -
Peep ja Ann!

Miili ja Maali: (tekid üle pea, tammuvad ringi) Mis! Näh! Ah!

Pisike Nänn: (aia tagant pead välja pistes) Miili ja Maali, kas te män-
gite pimesikku?

Miili: (tekiga keerutades) Mis sa siin - veel - kas sa ei kuulnud et
buss tuli -

Pisike Nänn: (jooksuga ära) Buss tuli - buss tuli!

Maali: Oh! Millal kord need siit aialt nääksumast kaovad ...!

Miili: Siis oleks küll rahu maa peal ... aga nüüd tekid kambrisse!

Maali: Ja kaome - linnarahvas on juba kohal! (tõttavad sauna-kambrisse)

Märt, Tiina, Peep ja Ann (tulevad väikseid kohvreid kandes).

Märt: Jah! Ema ütles, et toas on palav.

Tiina: Pealegi veel palju kärbseid.

Märt: Ja siis tehtigi saunakambrid korda.

Tiina: Miili ja Maali küürisid mitu päeva siin.

Märt: Ja nüüd on meil omaette suvila - (sauna juurde minnes) näete siin!

Peep ja Ann: Oi, kui tore!

Tiina: (Annele) Poisid magavad ees - ja meie tagakambris. (Astub ees sau-
na, Ann ja poisid kohvritega järele.)

Nänni-vägi: (On ilmunud jälle aia taha)

Nänni-päalik: (Aia tagant piiludes, teistele) Mis selles saunas küll
täna tehakse - enne olid siin Miili ja Maali -

Pisike Nänn: Miili ja Maali mängisid pimesikku ...

Nänni-päalik: Mis ajad -

Märt: (astub õue) Sooh!

Nänni-vägi: (kaob aia taha peitu)

Märt: (astub redeli juurde ja vaatab üles lakka) Jaa-ah! (ronib redelil üles ja uurib uuesti laka alust, hakkab siis lakast põhku, vanu riideid ja kaltse välja tõmbama ja alla heitma) Milleks siis sauna eeskambris norutada, siin on ju etem magamispaik.

Nänni-vägi: (piilub jälle aia tagant välja)

Nänni-päalik: Mis sa siin saunas teed?

I Nänn: Kas toast löödi välja?

II Nänn: Nüüd kolid sauna?

III Nänn: Nõgisesse sauna!

IV Nänn: Mädanenud saunalavale!

V Nänn: Lava alla!

Pisike Nänn: Lal-lal-lallaa!

Märt: (teda osatades) Lal-lal-lallah jah!

Vaat oleme seal, kus tahame!

Meile tulid suvitajad. Saunakambrid on korda tehtud - ja nüüd suvitame siin!

Nänni-päalik: Mis suvitajad?

I Nänn: Mis sa valetad!

Märt: Tulid aga jah!

Nänni-päalik: Kes need?

Märt: Minu onu lapsed - Peep ja Ann

IV, V ja Pisike Nänn: Vana Ann - kohvi-kann! Vana Ann - kohvi-kann!

Nänni-päalik ja I, II, III Nänn: Peep oli parsil - piip oli suus -

Teised Nännid: - Peebu nahk oli pärna-puus -

Peep: (astub saunast õue) Mis - pärnapuu - ? Minu nimi on Peep!

Nänni-vägi: (tehtud imestusega) Oh-ooooo!

Märt: Kaduge nüüd siit aia pealt haukumast!

Nänni-vägi: (kooris) No, küll on uhked!

Nänni-päalik: Neil on suvitajad!

I, II ja III Nänn: Aga meid on ikka rohkem!

Nänni-päälük: Ah, lähme, mis siin ikka jampsida! (kaovad aia taha)

Pisike Nänn: (keelt näidates) Pää-ää! (jookseb teistele järele)

Märt: (heidab põhukoti neile järele)

(Kuulda Pisikese Nänni kisa)

Peep: Milline sõbralik vastuvõtt!

Märt: Ah! Ära tee valja, need on Nänni-rätsepad - naabritalust!

Tilguvad järjest siin - igale poole ajavad oma nina!

Peep: Norivad tüli kah!

Märt: Ei ole kardetavad - just!

Peep: (astub redeli juurde) Mida sa sealt lakast otsid?

Märt: Ei otsi midagi! Mõtlesin, et kolime hoopis siia -

Peep: Lakka?

Märt: Jah! Sina ja mina.

Peep: Vaat see on maru mõte.

Märt: Enne aga tuleb see alune puhtaks teha - nii risu täis - (annab lakast vanu mööblitükke, kotte jne. Peebu kätte) Võta vastu!

Peep: No siin on ikka risu ja prahti - aegadest ja arust!

Märt: Vanu kotte - ainult riideid täis - (annab riidekoti Peebule, millest pudeneb välja suur lilleline kleit ja looriga õlgkübar, mida arvatavasti kasutatud mesilas.

Peep: (on maha pudenenud kleidi üles tõstnud, seda enda ees proovides) No, on alles suurus - !

Märt: (tuhnib laka alusel edasi, omaette) ainult põhku ja põhku ja tolmu -

Peep: (nagu korraga naljakale mõttele tulles, tõmbab suure kleidi selga ja seab siis ka looriga kübara pähe, käib lõbusalt naeru kihistades ja puusi õõtsutades ringi)

Tiina ja Ann: (astuvad õue) Poisid mis - (märkavad siis ümberriietatud Peepu) Ah - ?

Peep: (seab end laka redeli alla, pead raputades) Kuule külamees - kus see Tarvastu tee läheb?

Kõik: (puhkevad naerma)

Märt: Tee läheb siit üles - !

Tiina: Mis tsirkust te teete ?

Peep: Daame Tarvastust - ! Guten - tah!

Ann: Sa näed välja kui õle-tont !

Märt: Me teeme lakapealist puhtaks -

Peep: (valju vilega ringi keerutades) Õle-tont! Tont - üüü! Ma olen niisugune - tead kratt - kes kõik su soovid täidab - (tormab vilega väravast välja, kuhu aia taha kaob, võtab seal kleidi seljast ja kübara peast, tuleb siis naerdes õue)

Ann: Ah, mis sa eputad! Oli see nüüd nali - ?

Tiina: Aga Märt, sa ei ole ikka ütelnud, mis sa sealt lakast otsid?

Märt: Otsid! Kõik arvavad, et ma siit midagi otsin! Mitte midagi ei otsi - teen laka-aluse puhtaks - me asume siia magama!

Ann: Sinna pimedasse lakka?

Poisid: Miks mitte?

Märt: Sooh! (astub redelilt alla, õuele) Nüüd värsked heinad sisse - ja värsked kased sarikate vahele -

Peep: Ja siis ajame seal nurru kui kuninga kassid !

Ann: Mina ei jõua palavusega mitte sõrmegi liigutada!

Tiina: Ei ole tarviski - nüüd on suvi ja puhkus.

Peep: Ma ütlesin sulle, sul peab olema kratt! Käse ainult - ja soovid täidetud!

Ann: See oli muinasjutus nõnda - !

Märt: Neid on ka praegu!

Ann: Kratte ?

Märt: Jah! Aga nende nimed on nüüd robotid - !

Peep: Just - "tata" juhivad robotid!

Märt: Mis saab aga siis inimesest kui robotid kõik töö ära teevad ?

Ann: Tore - kerge elu - söö ja maga!

Märt: Söö ja maga! Siis jääd lõpuks nõnda nõrgaks, et ei jõua käsi ega jalgu liigutada - ega voodist kah välja tulla!

Peep: Märdil on õigus - inimsugu kõngub - kaob, lõpuks jäävad ainult robotid valitsema!

Tiina: (kuulatades, vaatab värava poole) Mis see oli ? Keegi nagu oigas aia taga ? (hüppab püsti)

Ann: (samuti) Keegi liigutab seal aia taga!

Tiina: Seal riiete kotis!

Märt: See kott on kindlasti hiiri täis -

Tiina ja Ann: (taganevad) Hiired, seal ?

(Kratt kotis tõuseb aia tagant ja hakkab väravast sisse hüppama)

Teised: (taganevad) Mis see on ?

Märt: (astub koti poole) Ah! Ma ütlesin, et kott on hiiri täis - päris
hiirepesa kohe! (Lööb jalaga koti külge, kust kostab "ai")

Teised: Kuulsite: ai ?

Ann: Mina kardan, Märt!

Kõik: (tõmbuvad tagasi)

Märt: (võtab aiaroika nagu loogiks kätte)

Teised: Jäta Märt!

Kratt: (kotis) Märti! Märti! (hüppab Märdi poole) Märti!

Tüdrukud: Appi! See kott tuleb kallale! (Põgenevad põõsastesse, poisid
nende järel)

Kratt: (kotis, nende kannul) Märti, Märti!

Märt: (komistab üle Peebu ja kukub maha) Oeh!

Kratt: (kotis, hüppab Märdi jalast kinni) Märti, Märti - oota, oota!

Kõik: (jäävad imestanult seisma) See kott räagi ju?

Ann: Ta ütles: oota, oota!

Märt: Ta hoiab mu jalast kinni!

Kratt: (kotis) Märti, oota, oota!

Tüdrukud: Kuulete! (Kõgenevad kõik koti ümber) Oota, oota!

Märt: (ajab end hädaga püsti, jalga raputades) Lase lahti!

Kratt: (kotis) Lahti, lahti!

Märt: (endiselt) Lase lahti jah!

Kratt: (kotis) Kotti lahti! Kotti lahti!

Ann: Ta ütleb, et kott lahti - ?

Märt: Jah - ütleb et lahti - aga ise ei lase lahti - !

Kratt: (kannatamatult) Kotti lahti, kotti lahti!

Peeb: (asub kotisuu kallale) Kotisuu on ju jämeda nööriga kinni seotud!

Ann: (hirmuga) Arge tehke lahti - sellest tuleb veel õnnetus!

Peeb: Mis õnnetus - Märt, on sul nuga?

Kratt: (kotis) Lahti, lahti!

Märt: (kelle jalg vabanenud, võtab taskust noa) Oodake!

(lõikab koti nöörid läbi, kotisuu avatakse ja kotist ilmub nähta-
vale Kratt, kõik taganevad üllatatult)

Kõik: Mis elukas see on?

Kratt: Mina olen Kratt, Märdi Kratt!

Kõik: **Märdi Kratt ?**

Kratt: (noogutab rõõmsalt)

Märt: Minu Kratt ? Minul ei ole mingit Kratti olnud - Ann soovis endale -

Ann: Ei, ei - mina -

Kratt: Sina võtsid minu saunalakast alla ja sina päästsid minu kotist !

(hüppab Märdi juurde)

Märt: (taganeb hädaliselt) Minu Kratt! Saa nüüd aru -

Kratt: (hüppab Märdi juurde, endiselt) ütle, mis sa soovid ?

Ann: See on ju hiigla tore - ta taidab kõik su soovid!

Kratt: Jah! Kõik mis soovid, Märt!

Märt: Oota, oota nüüd - see tuleb liiga akki -

Ann: Mina sooviksin nüüd küll pudeli karastavat jooki (heidab end murele) - milline palavus, uh !

Peep ja Tiina: (samuti)

Märt: (higi pühkides) Selle ehmatus peale kuluks küll ära!

Kratt: Kohe peremees! (tormab hirmsa kiirusega nagu tuulispask, vile, hüügamise ja tuhinaga minema)

Peep ja Tiina: (hüppavad üles, siis Märt ja Ann) Mis see siis - ?

Tiina: Halastaja taevas, kadus kui valk - tolmutpilv on vaid külavahel näha -

Peep: (samuti väraval, eemale uurides) Nüüd on ta juba bussijaama juures!

Ann: (samuti) Ei, ei - ta on juba tagasiteel -

Peep: Kuulete ?!

Märt: (oiates) Jah! Ta on juba siin -

Kratt: (tuleb endise vile ja hüügamise ja tuhinaga väravast sisse, neli limonaadipudelit käes, jääb Märdi ette seisma)

Siin peremees, on karastavad joogid!

Märt: (segaduses) Kuidas ? Kust sa need said ?

Teised: (Tema ümber) Imede - ime!

(Kuulda koerte haukumist, Nänni-rätsepa kisa: Tuulispask, tuulispask - tornaado!)

Nänni-päälük: (suure lõõtsutamisega, ilmub aia taha) Mis te siin veel mõkutate - - päästke endid, kes saab! Tornaado on külas möllamas!

Tüdrukud: (on Krati koos pudelitega põõsasse surunud ja endid varjuks ette seadnud) Tornaado - ?

Nänni-päalik: üüüüü - tegi ja lõi terve bussijaama ja kioski segamini - pudelid, kompvکید, apelsiinid - kõik nagu pudru ja kapsad laiali - varsti on ta siin - (lõõtsutades ära) Tornaado - päästke endid!

Märt: (läheb tõsise näoga ja tõmbab Krati põõsastest lagedale)

Kratt: (ulatab talle pudelid)

Märt: Siis sina olidki see - tornaado ?

Kratt: (rõõmsalt) Ma täitsin peremehe käsku! (pane pudelid Märdi ette maha)

Märt: (oiates) See on ju kohutav!

Peep: (on ühe pudeli avanud ja joob) See on karastav - ehtne!

Tüdrukud: (võtavad samuti pudelid, avavad ja joovad)

Märt: Miks ta ehtne ei ole - kui see elukas vehkis need sisse bussijaama kioskist!

Peep: Need maksame kinni.

Ann ja Tiina: Seda me teeme!

Märt: Maksate kinni! Terve kiosk on segamini löödud - puruks! Sinna ei tohi me oma nägu näidata! Kaduge oma karastusjookidega! (Kratile) Me langeme veel sinu läbi vangi! Sa võtad kust saad ja tassid siia!

Kratt: See on ju Krati töö - kõike toon, kui peremees käseb: sööki, raha, kulda - !

Märt: Oh! Seda veel, siis röövid meie ainsa panga siin tühjaks!

Kratt: Jah! Peremees - (minema tormamas) - kas see on käsk ?

Märt: (hüppab temast kinni, hirmuga) Ei, ei ole - käsk! Mingisugust panka röövida - sina seisad nüüd siin - see on käsk! (laseb väsinult Krati lahti)

Kratt: Jah peremees!

Märt: Oh! Halasta! Miks ei jätnud ma sind sinna lakka ja kotti - ma ei taha sind nähagi -

Kratt: Peremees - Märt, mina olen ju sinu Kratt!

Märt: Ooo - ooh! (jooksuga sauna) Mina ei taha sind! Vana hirmutis!

Kratt: (jääb haavunult sauna poole vaatama) Vana hirmutis ? (siis nutuselt teistele) Kas ma olen siis vana hirmutis ? (langeb põlvili murule, valjult nuttes) Mina ei ole hirmutis, mina olen Märdi väike ja ilus Kratt - üüüüü !

II pilt.

Järgmisel päeval. Samas.

Tüdrukud on paremale, sauna seina ette, paarile puulatile riputanud teki varjuks ette, mille taga on aiatool.

Kratt: (istub teki varjus aiatoolil, vanaema suur lilleline kleit seljas - nõnda et ta keha, käed ja jalad välja ei paista.

Ann ja Tiina: (seisavad Krati taga, tema juukseid kammides ja palmikutesse põimides).

Ann: (Kratti silmitsedes) Korras juustega oled sa päris kena!

Kratt: Kas olen ?

Tiina: Ja vanaema kleit sobib sulle kah hästi!

Kratt: (Annele) Ai! Kas siis nii palju peab juukseid kammima ?

Ann: Jah! Iga päev - mitu korda.

Kratt: Oo - kui hirmus.

Tiina: Nägu peab ka pesema, ja käsi ja hambaid.

Kratt: Hambaid kah - ja siis ?

Ann: Siis tuleb kooli minna!

Kratt: Kooli - mis see on, kas seal saab murada ja koerust teha nii palju kui tahab ?

Tiina: Ei, seda just mitte - aga seal saab õppida.

Kratt: Õppida ?

Ann: Lugeda, kirjutada ja rehkendada.

Kratt: Uh!

Ann: Praegu on kooli vaheaeg - aga sügisel tuled meiega linna, siis lähme kooli -

Kratt: Linna? Mis seal on?

Tiina: Linnas autod sõidavad - bussid, rongid - mürinaga ja põrinaga - tuhanded - edasi-tagasi!

Kratt: Ei, ei! Ma tahan maal olla, metsas suurte roheliste puude all, pehme sambla peal ... tahan koju ...

Ann: Kas metsas on sinu kodu ?

Kratt: (noogutab) Jah, sinna lähen ma tagasi, kui keegi mind ei salli (nuuksub) mitte aga linna!

Tiina: See keegi on Märt! Ära nüüd tõina, ega me sind vägisi linna vii -.

Ann: Ei vii! Ära karda!

Kratt: Ei

Tiina: (vaatab Kratti, kelle juuksed nüüd korras) Mis veel puudub -
- ma tean, toome selle mesilakübara.

Ann: (samuti) Ja kingad - mis lakast leidsime.

Tiina: Vanaema suured kingad. (Kratile) Istu nüüd siin peidus, aga vaikselt! Kohe oleme tagasi. Pea meeles, keegi ei tohi sind nõnda näha! (mõlemad tõttavad sauna, ära)

Kratt: (hädaliselt) Juukseid kammida, hambaid pesta - ja linna? Ei iialgi - kui Märt mind ei taha, siis lähen metsa tagasi.

Pisike Nänn: (aia tagant piiludes) Märt? (tuleb siis käpuli ronides väravast sisse) Kus? (ronib teki ette, jääb sinna kuulatama)
Kus ah?

Kratt: (samuti kuulatades) Kes?

Pisike Nänn: Jah kes?

Kratt: (tõuseb toolilt ja ronib samuti käpuli teki juurde, pistab pea teki alt välja) Mis kes?

Pisike Nänn: (ehmataab istukile, siis pistab kui välg käpuli väravast välja) Tont! Õle-tont! Appi!

Tiina ja Ann: (jooksuga saunast, väravast) Mis see siis tähendab?

Kratt: Ta tuli ja küsis: kes - ja mina küsisin: mis kes? Ja siis ta pani karjudes minema! Kelle kratt see oli?

Tiina: Nänni-rätsepa -

Kratt: Suurem asi ta küll ei ole - ! (istub aiatoolile tagasi)

Ann: Aga nüüd kingad jalga. (astub tema juurde kingi jalga toppides)
Noh, ära pigista varbaid kokku - ! Sooh! Tõuse nüüd püsti ja käi!

Kratt: Käi - ? Ma oskan ju käia?

Ann: Käi kingadega.

Kratt: (tõuseb, teeb paar rutulist sammu, väänab jala, komistab ja kukub)
Aiii - ! Miks sidusite minu jalad kinni! (kisub kingi jalast, üks tuleb ära, tõuseb ja käib ainult ühe kingaga, komistab ja lonkab naljakalt) - ja nüüd on mu üks jalg lühem? Aii! (kisub ka selle kinga jalast ja heidab kaugemale põõsastesse) Kao, kuri king! Miks te teete minuga niisugust nalja - ?

- Peep: (tuleb vasakult, suure maja poolt, raamat lahtiselt käes ja loeb valjult, Märt tema järel) - Kratti on üldiselt kerge teha: kubu õlgi, kaelkoogud, leivalabidad, mõned vanad riidekaltsud ja üks luuakonts - jah, ainult hinge talle sisse ei saada - vaat see -
- Ann: Kus see seisab ?
- Peep: (raamatu kaanele vaadates) Eiseni "Ennemuistsed jutud", tarkused, vanasõnad ja õpetused -.
- Ann: Tahad sa siis ka endale Kratti teha - kas sellest ühest veel küllalt ei ole ?
- Märt: Oh! Küllalt, üleliia! Sellest aitab!
- Kratt: (rõõmsalt) Eks ole Märt! Minust aitab ?
- Märt: Mhh! Mina ei saa aru, kust see Kratt meie saunalakka tuli ?
- Tiina: Võibolla keegi meie vana- vana- vana- vanaisadest ?
- Kratt: Jah! Sinu vana-vana-vana-vanaisa jättis minu maha - ise põgenes ...
- Ann: Põgenes - kas siis sõda tuli ?
- Kratt: Kõik põles - metsad, majad - ainult vana saun jäi ... Ja seal ma siis istusin hulk, hulk, hulk, hirmus hulk aastaid - ja siis tuli korraga Märt - (Märdi juurde) Märt mäletad, kui mind saunalakast alla tõstsid, ise ütlesid: ainult risu ja kolu - vanad kaltsud ... Märt, ma olen sinu Kratt!
- Märt: Oh, ma õnnetu! Oli mul tarvis seda kotti liigutada!
- Kratt: (keerutab end Märdi ees ringi) Olen ma nüüd ilus nagu kõik tüdrukud ? Ma kõlban ju sinu Kratiks ?
- Märt: Juba jälle! Jäta nüüd need mõtted! Ole nüüd mõistlik! Me teeme sinust tõelise ja korraliku tüdruku, lähed linna õppima - nagu Ann ja Tiina ja -
- Kratt: Kammid juukseid ja pesed hambaid - (valjult) Eee- eei! kunagi! Kui sina mind ei taha, Märt - siis, siis - jah, siis lähen metsa tagasi - (karjudes) kuulete, lähen metsa tagasi -- !
- Teised: Ja, ja - aga ära nii valjult karju - varsti on terve küla siin koos!
- Märt: Ja, ja - mine metsa tagasi!
- Tiina: Kuhu metsa ta nõnda läheb ?
- Kratt: (nutuselt) Pimedasse, paksu põlismetsa, kus kõik teised kratid elavad!

Tiina: Meil ei ole siin niisugust paksu metsa ?

Märt: On, Sõjamäe raba taga - ütleb isa, on veel tükike põlismetsa alles -

Kratt: Jah, seal see on - sinna lähme nüüd, kohe!

Kõik: Kohe ?

Märt: Ei! Praegu ei või me sinuga kuhugi minna, siis on meil terve küla kannul ja koera-kari sabas! Ei!

Peep: Õhtul, pimedas ?

Märt: Ainult öösel.

Tiina: Öösel ei tohi me metsa minna ?

Märt: Ma tean, aga sa unustad, et täna on jaanilaupäev - ja jaaniõhtu - !

Peep ja Ann: Kas teil tehakse jaanituld ka ?

Märt: Ja kõigi vanade kommete kohaselt! Jaanituli. Täna öösel võime üleval olla hommikuni - kuni päike tõuseb - .

Tiina: Jaanitulel on mängud ja tants - .

Kratt: Mina tahan ka jaanituld näha, tantsida !

Märt: Ja, ja! Aga südaöösel hiilime sinuga minema - meie kõik!

Teised: Jah!

Märt: Viime su koju - sinna pimedasse metsapadrikusse -

Kratt: (Märdi juurde) Sa oled tore, Märt! Ma ei tea, kas ma veel tahangi tagasi koju minna ? Märt, ma olen ju sinu Kratt!

Märt: (end lahti rabeledes) Ei, ei - mitte, sa oled vaba Kratt!

Kratt: (kurvalt) Olgu siis , mul hakkas ainult teie hulgas meeldima, sellepärast on nii raske koju tagasi minna! - Aga - aga - kui sina mind tõsiselt ei taha, Märt ? - Siis pead sa seda täna, jaaniöösel, valjult ütlema - täna südaöösel!

Märt: Ma võin seda südapäeval ja südaöösel ütelda!

Nänni-vägi: (kordamööda aia tagant päid tõstes, naeruga)

Häh, häh, häh, hää - hih, hih, hih, hiii!

Tüdrukud: (koos Kratiga põgenevad teki taha peitu)

Nänni-päalik: Märti - mina olen sinu Kratt!

Kõik Nännid: (hirnuvad naerda)

Pisike Nänn: Krati-Krati-Kratt - Märdil on Kratt!

Märt: (vihaselt) Pole mul siin kedagi!

Nännide-päalik: Keda sa siin rumalaks teed! Me nägime kõik, kui heina-kuhi su ümbert kinni võttis ja ütles:

Kõik Nännid: Märti - ma olen sinu Krati-Krati-Kratti!

Märt: Mis see teie asi on - tema on minu onutütar!

Nänni-päalik: Teie onutütar veel ?

Märt: Onul on mitu tütar -

Ann: Jah on! Mitu tütar! Ja tema nimi on Katariina - meie kutsume teda Kratiks!

Nänni-päalik: Kui see õige on, miks te siis ta ära peitsite ?

I Nänn: Jah, tule välja Krati!

Kõik Nännid: Tule lagedale Krati-Krati-Kratt!

Märt: Laske olla! Minge nüüd, jätke meid ükskord rahule!

Nänni-päalik: Vaat ei jäta - ! Selle saladuse teeme klaariks!

Kõik Nännid: Jah klaariks!

Nänni-päalik: (astub aiavärvast õue, teised Nännid tema sabas)

Tahame seda onutütar Krati-Krati-Kratti näha!

Kõik Nännid: (kooris, marsivad teki poole) Krati-Krati-Kratti näha!

Krati-Krati-Kratti näha!

Märt ja Peep: (taganevad tüdrukute poole) Ärge ikka tulge ! See on meie õu! Välja siit! Kuulete!

Nänni-vägi: (marsib teki ette) Krati-Krati-Kratti näha!

Krati-Krati-Kratti näha!

Kratt: (kisub looriga kübara peast, lükkab teki kõrvale ja hüppab Nänni-väe ette: hirmsa häälega) Ma süön teid äääää - !

Nänni-vägi: (ehmatab valju röögatusega istukile)

/ E e s r i i e /

Jaaniõhtu samas. Taga, kumerale künkale, on kõrge teiba otsa asetatud jaanituli - põlev tõrvatünn. Künkjal on näha istuvaid jaanitulelisi.

Nõrgas ehapunas kiirgaval taevafoonil on näha jutlevate vanemate inimeste, meeste ja naiste kogusid - siluette. Lattidele seatud tekk on sauna seina äärest kadunud. Paremale aialauale on hulk täis mahlaklaase seatud. Kostab laul: "Kuldne õhtupäike."

Viimase salmiga avaneb eesriie.

Esiplaanil, laua ümber, sagib trobikond lapsi, juuakse mahla.

Miili ja Maali: (tulevad vasakult saiakorvidega, kust jagavad lastele)

Nänni-vägi: (hüppab välja teiste laste hulgast - põõsastest, väravast; hakkavad ümber Miili kisaga sõjatantsu tantsima, samal ajal tema korvist saiu võttes, kuni see on tühi, siis kaovad samuti)
Oi Miili, oi Miili, oi Miili!

Miili: (kätega vehkides) Oh taevas, nagu herilaseparv! (vaatab tühja korvi) No, mitte raasugi ei jätnud põhja! Aga oodake - see oli teil viimane söömine! (tõttab korviga vasakule ära)

Tiina, Ann, Peep ja Märt, tema taga Kratt: (tulevad poolhiilides sauna tagant välja, jäävad paremale põõsaste juurde seisma)

Kratt: (Kartlikult end teiste taga hoides) Nõndapalju rahvast - . Ma kardan!

Tiina: Keegi ei märka sind siin hämaruses.

Ann: Jääme siia ?

Peep: Aga mahla ja saia ?

Märt: Seda saame pärast võtta.

Nääni-vägi: (on vasakule ette kogunenud)

Nänni-päalik: (kamba keskel) Näete, seal nad on, oma saladusliku onutütreaga.

Pisike Nänn: Tont!

Nänni-päalik: Nüüd tõmbame nad vahele!

Teised Nännid: Kuidas, millega ?

Nänni-päalik: (köit näidates) Sellega! (hüppab keskele, valjult) Nüüd hakkame rebast mängima!

Kõik Nännid: Rebasemäng! Jah!

Külalapsed: (kogunevad aia taha ja väravasse vaatama) Rebasemäng!

Nänni-päalik: (köiest suurt silmust tehes) Noh, matsid hoidma!

I ja II Nänn: (hüppavad tema juurde, hoiavad silmust üleval) Valmis! -

Nänni-päalik: (köie otsast hoides, sosistab neile midagi kõrva, mille peale need naeravad) Noh, kes julgeb ?

Mõned poisid: (aia tagant) Ei tea - ?

Nänni-päalik: (praalivalt) Ah, keegi ei julge - seda võis arvata! Ka küla kõige kangem vunts, Märt, on verest väljas - ?

Märt: Kes on verest väljas ?

Tiina: Ära mine! Sa tead neid!

Märt: Kes nende lingu kardab! Noh, mäng lahti! (laskub neljakäpukile, üht jalga kui n.ö. "rebase saba" ülal hoides (hüppab linguhoidjate ette) - Tere kah, külamehed !

I ja II Nänn: Tere, tere va' kõverkeel!

Märt: Mis te siin teete ?

I ja II Nänn: Parandame karjatara.

Märt: Kas siit läbi kah pääseb ?

I ja II Nänn: Küllap, küllap vennike! Tee aga proovi reinuvader!

Märt: (käib ringi ümber lingu, nuusutab ja katsub hambaga köit, püüab pead läbi pista, siis kavalalt) Mis paelake see siin on - ? (hüppab siis äkki silmusest läbi)

Nänni-päalik: (röögatab) Nüüd !

I ja II Nänn: (lasevad lingu käest lahti, kuna päalik kisub lingu kokku ja Märt jääb jalgapidi silmusesse. Siis veavad kolmekesi Märti, kes jalgapidi silmuses, ringi) Rebane langes lõksu - Mis nüüd ?

Kõik Nännid: Nahk maha - kere vähisöödaks! (lingu hoidjad veavad Märti ringi, teised Nännid materdavad teda õletuustidega)

Tiina ja Ann: Mis mäng see on ?

Nännid: Rebase nahk tuleb parkida !

Märt: (saab end viimaks silmusest lahti kiskuda, põgeneb teiste juurde, Nännid kisaga järele) Rebase nahk parkida!

Kratt: (hüppab Nännide ette) Mis te temast tahate ? Mäng on läbi!

Nänni-päalik: Kus ta läbi on - nahk on parkimata! Või pargime sinu naha tema asemel ? Tule lagedale!

Nännid: Tee õige suur silmus !

Nänni-päälük: Ärge kartke - selle eluka püüan kinni! Enam sa meid ei hirmuta! Mäng lahti! (linguhoidjad asuvad kohale)

Kratt: (laseb end käpuli maha ja tuleb linguhoidjate juurde, vaatab algul ühe siis teise otsa)

I ja II Nänn: Noh, kõnele kah onutütar Krati!

Nänni-päälük: Krati ei oska rebasesõnu! Pole tarviski! Hüppa aga läbi silmuse!

Ann ja Tiina: Krati ära hüppa - nad veavad sind ka linguga ringi!

Nänni-päälük: (kannatamatult) Noh!

Kratt: (hüppab lingu ette, tõstab kübaraloori üles ja teeb kurja kurguhäält - nagu kass, ta silmadest tungivad tugevad valgusvihud linguhoidjatele)

Nänni-päälük, I ja II Nänn: (jäävad suud ammuli tardunult talle otsa vaatama, ega suuda sõrmegi liigutada)

Kratt: (hüppab kergelt ja takistuseta lingust läbi)

Kõik: (plaksutavad ja naeravad rõõmsalt)

Keegi pealtvaatajate hulgast: Nahaparkijad jäid magama! (üldine naer)

Teised Nännid: (pahaselt linguhoidjatele) Mis te vahite nagu haned valku - nüüd ta lipsas lingust läbi!

Pisike Nänn: Ta on tont!

I Nänn: Ma - ma ei tea ... käed läksid kangeks ...

II Nänn: Ta purskas tuld ...

Nänni-päälük: Äh - ma - jäin ainult pisut hiljaks!

Teised Nännid: Haledad vennad olete !

Kratt: (on paremale teiste hulka läinud)

Märt, Tiina, Peep ja Ann: Hästi Krati ! Hästi tegid !

Kratt: Ah, see läks kergesti - tegin korra kööö-öh !

Nänni-päälük: (on vahepeal ühe pisema Nänni kukile võtnud, kellele on tekk õlgadele kinnitatud ja paras heinakott kätte antud, liiguvad Märdi poole)

Nännid: (kooris) Nüüd algab Suur Tõllude kahevõistlus!

Tulge klobima, kes jäksab ja julgeb!

Peep: (Märdile) Tule Märt, materdame nad läbi !

Märt: Oled sa enne seda kaasa teinud ?

Peep: Ei, aga -

Märt: Sul ei ole mingit santsu - Nännid on selle materdamise peale meistrid !

Peep: (lööb kõhklema) Aga -

Nännid: (kooris) Aga hale - küll on kole - aga hale !

Kratt: (astub Märdi ette) Võta mind kukile !

Märt: Sind ?

Kratt: Mis ime see siis on ? Noh!

Märt: Aga teised on poisid!

Kratt: (Märdile sosistades) Aga mina olen Kratt, ära seda unusta!

Märt: Olgu! (võtab Krati kukile, kõik naeravad suure häälega)

Nännid: Ah, äh, äh ! Küll on hale - Suur Tõll ei tule !

Saatis vanamoori - hale - hale - hale !

Märt-Krattile (pannakse ka mantel õlgadele ja antakse heinakott kätte, nad tormavad kohe Nännide kallale. Algab äge kottidega materdamine. - Püüdes vastast seljast maha lüüa, komistavad ja tuiguvad Tõllud edasi ja tagasi võitlushoos.)

Nännid: (annavad mitu kõva lööki Märdile ja Kratile selga, Märt tuigub jalgadel ja lõõtsutab)

Nännid: (võidurõõmsa kisaga) Lööge Märdi Tõll pikali - juba tuigub!

Kratt: (Märdile) Ära karda, torma nüüd otse neile peale!

Märt: (tormab vastase kallale)

Kratt: (tõstab jälle loori silmadelt, teeb sügavat kurguhäält ja silmadest tungivad heledad valgusvihud vastasele)

Nännide: (Tõll variseb karjatusega kokku). Uued Nännid on üksteise kukile hüpanud ja kaks paari Tõllusid tormab uuesti Märdi-Kratti kallale, see aga kõhistab kohutava kurguhäälega ja heidab silmist valgusvihke pealetungijatele, kes samas häda- ja ehmatuskisaga kokku varisevad)

Nännid: (kisades) Andke talle! Andke talle! (Pealtvaatajad plaksutavad ja karjuvad:) Hästi Märt! Hästi! (Kaugusest on kuulda kõuemürinat)

Pisike Nänn: (hüppab maha kukkunud Nännide seas ringi) Tõllud on kõik katki!

Tiina: (Annele) See on ju puhas küla-kakelus! Hulgakesi ühe kallale!

Kratt: (hüppab Märdi seljast maha) Nüüd aitab!

Ann: Nüüd tuleb midagi teha! Kiiresti! Tants lahti või ringmängu - ruttu!

- Tiina: (hüppab aia ääres asuvate pealtvaatajate hulka, võttes lähemal olijate kätest kinni ja hakkab laulma, millega kõik kaasuvad, algab üldine ringmäng. Laul.)
(Lapsed laulavad üksteise kätest kinni hoides ja sammuvad ringmängus üle õue, väravast välja, jaanitulest mööda ja vasakult suure maja poolt õue tagasi - käies nõnda ringi)
- Nännid; (ajavad endid üles ja poevad siia-sinna ringi, lauljate ja mängijate vahele)
- Tiina: (on Märdil ja Peebul käest kinni võtnud, Annele:) Sina Ann jää Kratiga kõige lõppu! (Siis kaovad kõik koos teiste lauljate ja mängijatega väravast välja).
(Jälle on kuulda kaugelt kõue kõminat ja müristamist)
(Suure maja poolt tuleb uuesti ringmängulisi õuele, ja nende rea lõpus: Märt, Tiina, Ann ja Krati. Kõu ja müristamine läheneb, kuulda on juba tugeva vihmahoo sahinat, mäng katkeb, lapsed põgenevad õuelt - väravast välja - ära)
- Vanemad inimesed: (on jaanitule juurest tõusnud ja lahkuvad. On kuulda hüüdeid:) Äike! Vihm tuleb! Näe, üle välja - kui vee müür - !
Ära rikkus jaanitule!
(laste kilkamisi:) Me saame märjaks! Vihm! (Vali vihmahin jõuab õuele).
- Peep: (teistele, kes jäänud vasakule põõsaste ette) No, nüüd lööb vee lahti - ja jaanituli teeb suss!
- Tiina: Ruttu sauna varjule!
- Ann: Jah, ruttu, ruttu sauna - mina ei kannata müristamist, uh, see on kole!
- Krati: Oodake! Te pole märganud, et südaöö on käes ?
- Teised: Südaöö! Õigus! Ja sina -
- Krati: Ja mina? (nutuselt) Nüüd on sul võimalus, Märt, hüüa nüüd kõue-mürinasse, mis kajab põlismetsade sügavusse - hüüa nüüd, et sa ei taha endale kratti !
- Peep: Mis see siis tähendab: meie leppisime ju kokku, et Krati
- Kratt: Hüüa nüüd Märt!
- Märt: Minul ei ole kratti vaja! Aga saa nüüd aru, minul ei ole sinu vastu midagi -

(Vali kõuemürin ja vihmamühin)

Kratt: (Märdile) Valjemini Märt: minul ei ole kratti vaja! Või kardad sa - või siiski - ehk on sul vaja ?

Märt: (poolvihaselt, valjult) Minul ei ole kratti vaja - (karjudes) kuulge kõik: sa oled vaba! Vaba! Vaba! - Krati! Krati! - Kratt! (Kõuemürin ja raksatus mis kajab kaugele üle mägede metsadesse, kust vastu kajab: vaba, vaba, vaba, Krati-Krati-Kratt!)

Kratt: (jaab nagu kivistunult seisma, pilk kauguses, teised põgenevad sauna juurde)

(Jaanituli on kustunud, kuid terve kungas kiirgab nüüd punases valguses ja vihmaudus, millest välja on tõusnud trobikond väikseid kratte, samasugused nagu Krati-Krati-Kratt, kes kooris hüüavad:) sa oled vaba, vaba, vaba Krati-Krati-Kratt!

Kratt: (heidab kübara ja kleidi sauna-katuse all seisvate laste poole, Peep püüab need kinni) Ma tulen teiega!

(Valju kõuekärgatusega koos kostab nagu müstilist, kiiretempolist muusikat, millesse löövad sisse nagu maa alt kõmisevad hiigeltrommid, mis segunedes vihma ja kõuemürinaga krattide tantsuks) (Punaste leekide valgusel keerlevad kratid metsikus tantsus üle õue ja kaovad siis koos valju kõuekärgatusega ja mürinaga - jättes järele hämarsinise tühjuse vaibuva vihmasahinaga).

Peep: (On krattide tantsu ajal saunakambrisse hiilinud ja riietub seal suurde kleiti ja kübarasse)

Märt: (uurib taevast) Vihm on üle ja äike kadus -

Tiina: Ja Krati-Krati-Kratt - ?

Kellegi ema hääl: (kauguses) Lapsed koju! Lapsed koju - magama !

Pisike Nänn: (pead pistes aia tagant välja) Jaanituli kustus ära!

Nännid: (eemalt kooris) Pisike koju ! (ilmuvad kõik üksteise järgi aia taha)

Nänni-päalik: Pisike ! (Märdile ja tüdrukutele) Mis te hoiate Pisikest siin südaöösel kinni?

Teised: (üllatatult) Meie ! ?

Märt: Miks lasete Pisikese südaöösel välja ?

Nänni-päalik: Igavesed norijad ja kaklejad olete, koos oma jubeda onutitrega !

Kõik Nännid: Kaklejad jah! - Jubeda onututrega kah!

Peep: (huppab saunast välja, riidetatud Krati suurde kleiti ja looriga õlgkübar peas, kõneleb Krati häälega, lastes taskulambist valgusvihu Nänni-päaliku peale) Häbene, sa kõige suurem ja vanem Nänn - valetamine on paha komme - (ja siis sügava kurguhäälega kõhistades ja valgust vilgutades) kööööö - öh!

Nänni-päalik: (ja kõik Nännid on hirmuga tõmbunud küüru) Mina - ma -

Peep: (endiselt päalikul) Sina jah - tänasest peale lõpetad valetamise!

Nänni-päalik: M-ma - püüan -

Peep: (endiselt) Enam ei haugu võõrastel aedadel - ega tilgu külavahel!

Nänni-päalik: Ei-eei !

Peep: Aitad kodus isa ja ema!

Nänni-päalik: Ja - jah !

Peep: Teie kõik! - Nänni-vägi - Kööööö- oh!

Nänni-vägi: J-aah!

Peep: Jätate kõik oma sulitebud ! Töötage seda !

Nänni-vägi: Me töötame ! -

Peep: Ja nüüd koju, magama - kui välk - kööööö- öh!

Nänni-vägi: (seisab nagu tardunult paigale)

Peep: (tulega vilgutades) Noh! - Või ma süüa teid äääää - ! (Vilistab krati kombel)

Nänni-vägi: Äääää- äää ! (tormavad suure hirmu ja kisaga minema)

Peep: (keksib naerust kõveras ringi)

Teised: (arusaamatuses) Krati-Krati-Kratt - ?

Peep: (oma häälega) Noh, kas olete minuga rahul ? (Tõmbab looriga kübara peast)

Tiina: Peep! Sina ?

Ann: Kuule, ma hakkan uskuma, et sina, Peep, olidki -

Tiina: Aga see hääl - Ei, mina ei mõista enam midagi - nägime me siis und -

Ann: Või mis oli see - ?

Märt: (astub keskele ja tõmbab teised oma ümber) Aga sõbrad - Krati-Krati-Kratt - on ju muinasjutt !

/ E e s r i i e /

L õ p p .